

Łomża, dnia 11 stycznia 2024 r.

Starosta Łomżyński
ul. Szosa Zambrowska 1/27
18-400 Łomża

HK.045.46.2024

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży działając na podstawie:

- art. 4 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej /Dz. U. z 2023 r. poz. 338 z późn. zm./;
- art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków /Dz. U. z 2023 r. poz. 537 z późn. zm./;
- § 23 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi /Dz. U. poz. 2294/

**dokonał obszarowej oceny jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi
na terenie powiatu łomżyńskiego za rok 2023.**

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży przeprowadził ocenę jakości wody na podstawie sprawozdań z badań wykonywanych przez przedsiębiorstwa wodociągowe w ramach kontroli wewnętrznej oraz przez Państwową Inspekcję Sanitarną w ramach prowadzonego monitoringu jakości wody.

Sprawozdania z badań realizowanych w ramach kontroli wewnętrznej zgodnie z ustalonym harmonogramem przedkładane były Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Łomży. Badania wykonywane były przez laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz inne laboratoria o udokumentowanym systemie jakości prowadzonych badań, zatwierdzone przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Zakres badanych parametrów obejmował:

- I. parametry grupy A (zgodnie z częścią A załącznika nr 2 ww. rozporządzenia):
 - parametry fizykochemiczne i organoleptyczne: barwa, przewodność, stężenie jonów wodoru, zapach, smak, mętność.
 - parametry mikrobiologiczne: *Escherichia coli*, bakterie grupy coli, ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C;
- II. parametry grupy B (zgodnie z częścią B załącznika nr 2 ww. rozporządzenia):
 - parametry fizykochemiczne i organoleptyczne: barwa, mętność, smak, zapach, stężenie jonów wodoru (pH), przewodność elektryczna, akrylamid, antymon, arsen, azotany, azotyny, benzen, benzo(a)piren, bor, chlorek winylu, chrom, cyjanki, 1,2-dichloroetan, epichlorohydryna, fluorki, kadm, miedź, nikiel, ołów, pestycydy, Σ pestycydów, rtęć, selen, Σ trichloroetenu i tetrachloroetenu, Σ WWA, glin, jon amonu, chlorki, mangan, siarczany, sód, utlenialność, żelazo, magnez, twardość,
 - parametry mikrobiologiczne: *Escherichia coli*, bakterie grupy coli, Enterokoki, ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C.

1. Zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi.

W roku 2023 w powiecie łomżyńskim nadzorem sanitarnym objętych było 22 wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

Wszystkie urządzenia wodociągowe w powiecie oparte są na ujęciach wody podziemnej, czerpanej ze studni głębinowych z pokładów czwartorzędowych poziomów wodonośnych. W większości wymagają uzdatniania z powodu zawartości związków żelaza i manganu.

W minionym roku zakończono modernizację SUW Jarnuty, gm. Łomża, natomiast rozpoczęła się modernizacja SUW Nowe Kupiski, gm. Łomża oraz SUW Drozdowo, gm. Piątnica.

Infrastruktura wodociągowa powiatu łomżyńskiego z uwagi na produkcję wody dzieli się na 2 grupy wodociągów tj:

- 1/ wodociągi o średniej dobowej produkcji < 100 m³/d – 2 wodociągi;
- 2/ wodociągi o średniej dobowej produkcji od 100-1000 m³/d – 20 wodociągów.

2. Wykaz producentów wody.

W Tabeli nr 1 zestawiono:

- a) wykaz producentów wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi zaopatrujących ludność powiatu łomżyńskiego w wodę;
- b) dane dotyczące wielkości produkcji wody dostarczanej przez poszczególne wodociągi;
- c) liczbę ludności zaopatrywanej w wodę;
- d) sposobu uzdatniania wody;
- e) kwestionowane parametry, działania naprawcze oraz prowadzone postępowania administracyjne;
- f) ocena jakości wody na koniec 2023 r.

Tabela 1. Wykaz producentów wody w ramach zbiorowego zaopatrzenia wraz z oceną przydatności wody do spożycia na dzień 31.12.2023 r. na terenie powiatu łomżyńskiego.

Producent wody		Eksploatowany wodociąg	Produkcja wody [m ³ /d]	Liczba zaopatrywanej ludności	Metody uzdatniania wody	Kwestionowane parametry, działania naprawcze, postępowania prowadzone w ciągu roku 2023	Jakość wody na koniec 2023 r.
Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Łomży, ul. Zjazd 23, 18-400 Łomża Gmina Piątnica (4 wodociągi)	1	Piątnica	326,0	1764	odżelazianie, odmanganianie	Nie stwierdzono	Przydatna do spożycia
	2	Jeziorko	299,0	1907	odżelazianie, odmanganianie, (doraźnie - lampa UV)	Nie stwierdzono	Przydatna do spożycia
	3	Dobrzyjałowo	576,0	4127	Bez uzdatniania	Nie stwierdzono	Przydatna do spożycia

	4	Drozdowo	328,0	2875	odżelazianie, odmanganianie	<p>mętność, żelazo, mangan, jon amonowy</p> <p>działania naprawcze – Na terenie SUW Drozdowo prowadzone są prace modernizacyjne, zarządca podał termin zakończenia inwestycji na 29.03.2024r. Obecny stan techniczny eksploatowanych urządzeń nie pozwala na poprawę jakości uzdatnianej wody. Prowadzone są 2 postępowania administracyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kontynuacja postępowania - pierwsza decyzja została wydana w dniu 09.11.2020r. o warunkowej przydatności wody do spożycia ze względu na przekroczenie dopuszczalnej wartości żelaza i podwyższoną mętność (4 - krotnie był przedłużany termin wykonania) – ostatni terminem do dnia 01.07.2024r. - druga decyzja została wydana w dniu 23.06.2023r. o warunkowej przydatności wody do spożycia ze względu na przekroczenie dopuszczalnej wartości manganu i jonu amonowego z terminem realizacji do dnia 01.07.2024r. (po zakończeniu przebudowy SUW Drozdowo). 	Warunkowo przydatna do spożycia (żelazo, mętność, mangan, jon amonowy)
Wodociągi Podlaskie Sp. z o. o., ul. Elewatorska 31, 15-620 Białystok Gmina Wizna (2 wodociągi)	1	Wizna	321,0	2155	odżelazianie, odmanganianie	Nie stwierdzono	Przydatna do spożycia
	2	Stare Bożejewo	377,0	1745	odżelazianie, odmanganianie	Nie stwierdzono	Przydatna do spożycia
Komunalny Zakład Budżetowy w Nowogrodzie, ul. Łomżyńska 41, 18-414 Nowogród Gmina Nowogród (2 wodociągi)	1	Nowogród	250,0	2453	Bez uzdatniania	Nie stwierdzono	Przydatna do spożycia
	2	Sławiec	458,0	2121	odżelazianie, odmanganianie	Nie stwierdzono	Przydatna do spożycia

Gmina Przytuły, ul. Supska 10, 18-423 Przytuły (1 wodociąg)	1	Nowa Kubra	247,6	2126	odżelazianie, odmanganianie	Nie stwierdzono	Przydatna do spożycia
Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. w Jedwabnem, ul. Mickiewicza 4, 18-420 Jedwabne Gmina Jedwabne (2 wodociągi)	1	Jedwabne	379,7	2544	Bez uzdatniania	Nie stwierdzono	Przydatna do spożycia
	2	Orlikowo	129,7	1727	odżelazianie	Nie stwierdzono	Przydatna do spożycia
Zakład Gospodarki Komunalnej w Śniadowie, ul. Ostrołęcka 11, 18-411 Śniadowo Gmina Śniadowo (2 wodociągi)	1	Stare Ratowo	855,5	2743	odżelazianie	Nie stwierdzono	Przydatna do spożycia
	2	Wierzbowo	529,8	2582	odżelazianie, odmanganianie	Nie stwierdzono	Przydatna do spożycia
Gmina Zbójna, ul. Łomżyńska 64, 18-416 Zbójna (1 wodociąg)	1	Zbójna	360,0	3491	odżelazianie, odmanganianie, (doraźnie - lampa UV)	bakterie grupy coli działania naprawcze – dogłębne płukanie sieci wodociągowej. żelazo, mangan, mętność działania naprawcze – płukanie sieci; zwiększone napowietrze- nie urządzeń uzdatniających. Postępowanie administracyjne w 2023r.: - dot. bakterii grupy coli – 4 [1;12] jtk – wszczęte postępowanie umorzono z uwagi na bezzwłoczną poprawę jakości wody; - dot. żelaza, manganu i zawyżonej mętności w próbie wody pobranej w dniu 19.12.2022 r.- w 2023 r. wydano decyzję stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia z terminem wykonania do 28.04.2023 r. Zarządca wodociągu podjął działania naprawcze, a ich skuteczność potwierdzono wynikami badań kontrolnych jakości wody. Warunki określone w decyzji zostały wykonane.	Przydatna do spożycia

Gmina Miastkowo, ul. Łomżyńska 32, 18-413 Miastkowo (2 wodociągi)	1	Miastkowo	162,0	1417	odżelazianie, odmanganianie	Nie stwierdzono	Przydatna do spożycia
	2	Luby Kiertany	403,0	2702	odżelazianie, odmanganianie	Nie stwierdzono	Przydatna do spożycia
Zakład Usług Komunalnych Gminy Łomża, ul. M. Skłodowskiej Curie 1a, 18-400 Łomża (6 wodociągów)	1	Bacze Suche	18,4	109	odżelazianie	Nie stwierdzono	Przydatna do spożycia
	2	Podgórze	561,3	3472	odżelazianie	Nie stwierdzono	Przydatna do spożycia
	3	Siemień	242,0	1945	Bez uzdatniania	Nie stwierdzono	Przydatna do spożycia
	4	Modzele Stare	364,9	2038	odżelazianie	Nie stwierdzono	Przydatna do spożycia
	5	Nowe Kupiski	61,5	602	odżelazianie	<p>ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C, żelazo, mętność działania naprawcze - intensywne płukanie urządzeń uzdatniających oraz sieci wodociągowej; Wszczęte postępowanie umorzono z uwagi na szybką poprawę jakości wody.</p> <p>Dnia 25.04.2023 r. zarządca wodociągu poinformował o rozpoczętej modernizacji SUW. W związku z powyższym zaopatrywane miejscowości zostały przełączone do SUW Jarnuty.</p>	Przydatna do spożycia (25.04.2023r.)
	6	Jarnuty	563,5	2753+602	odżelazianie	Nie stwierdzono	Przydatna do spożycia

3. Szacowanie ryzyka zdrowotnego

Szacując ryzyko zdrowotne konsumentów wody bierze się pod uwagę przede wszystkim występowanie w niej czynników potencjalnie niebezpiecznych bądź szkodliwych dla zdrowia, czas trwania przekroczenia dopuszczalnych norm, poziom stężeń mogących wywoływać negatywne zmiany w stanie zdrowia konsumentów oraz wielkość populacji narażonej na te czynniki. Prawdopodobieństwo wystąpienia skutków zdrowotnych wywołanych danym zagrożeniem zależy od predyspozycji osobniczych poszczególnych konsumentów wody.

W 2023 r. przekroczenia najczęściej dotyczyły mętności, żelaza oraz manganu. Mangan i żelazo to typowe, naturalne składniki wód podziemnych. Przekroczenia wartości żelaza i manganu mogą prowadzić do niepożądanych zmian właściwości organoleptycznych wody, która z uwagi na wzrost barwy i mętności oraz metaliczny posmak może budzić uzasadnione zastrzeżenia konsumentów. Żelazo oraz mangan są parametrami wskaźnikowymi czyli nie są parametrami o istotnym znaczeniu dla zdrowia. Zgodnie ze stanowiskiem Głównego Inspektora Sanitarnego w sprawie znaczenia i zagrożenia dla bezpieczeństwa zdrowotnego oraz postępowania w przypadku podwyższonych wartości stężenia manganu oraz żelaza w wodzie przeznaczonych do spożycia przez ludzi, a także Wytycznymi WHO dotyczącymi jakości wody do picia, brak jest zależności między podwyższonym stężeniem manganu i żelaza w wodzie do picia, a szkodliwością dla zdrowia.

W minionym roku w próbkach wody z Wodociągu Drozdowo odnotowano przekroczenie jonu amonowego. Amoniak jest substancją będącą naturalnym produktem przemian metabolicznych w organizmie, wytwarzanym endogennie w ilościach wielokrotnie przewyższających dawkę przyjmowaną wraz z żywnością i wodą do picia. Ulega on szybkiemu metabolizowaniu i detoksykacji w wątrobie, a następnie wydaleniemu przez nerki z moczem. Mechanizmy te chronią organizm przed toksycznością wytwarzanego w nim amoniaku, przy których ilości dostarczane wraz z wodą do picia i żywnością są znikome. Nie stwarzają one tym samym bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia ludzi, także wtedy, gdy zawartość jonu amonu w wodzie przeznaczonych do spożycia przez ludzi znacznie przekracza wartość parametryczną. Toksyczne działanie amoniaku bywa obserwowane w rzadkich przypadkach genetycznie uwarunkowanych zaburzeń cyklu mocznikowego (zmniejszenie lub brak aktywności enzymów, katalizujących reakcje wiązania amoniaku w formie mocznika) lub w zaawansowanym stadium niewydolności wątroby i nerek. Brak podstaw do przyjęcia, że jon amonu zawarty w wodzie przeznaczonych do spożycia przez ludzi może wpływać szkodliwie na stan zdrowia ludzi.

W 2023 roku zakwestionowano jedną próbkę wody z uwagi na obecność pojedynczych bakterii grupy coli. Zarządca wodociągu niezwłocznie podjął działania naprawcze, tj. dezynfekcję i płukanie sieci wodociągowej. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonych do spożycia przez ludzi /Dz. U. poz. 2294/, wartość parametryczna wskaźnika bakterie grupy coli wynosi 0 jtk lub NPL w 100 ml wody. Z uwagi na brak bezpośredniego odniesienia tego wskaźnika do skażenia kałowego wody dopuszcza się obecność pojedynczych bakterii grupy coli w badanej próbce wody (<10 jtk/NPL w 100 ml), zastrzegając, że każdy taki przypadek wymaga wykonania badania wody w kierunku *E. coli* i enterokoków w celu jednoznacznego wykluczenia skażenia kałowego wody, przy jednoczesnym podjęciu odpowiednich działań naprawczych.

Zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego w przypadku stwierdzenia bakterii grupy coli w zakresie od 1 do 10 jtk w 100 ml woda nadaje się warunkowo do spożycia,

po uprzednim przegotowaniu (czas gotowania min 2 minuty, ostudzenie samoczynne bez gwałtownego schładzania wody). Taka sama woda wymagana jest do przygotowania posiłków, mycia zębów, mycia naczyń, mycia owoców i warzyw spożywanych na surowo oraz kąpeli noworodków i niemowląt. Woda bez przegotowania nadaje się do codziennego mycia, prania odzieży, prac porządkowych i spłukiwania toalet.

W 2023 roku zakwestionowano 1 próbkę wody ze względu na podwyższoną ogólną liczbę mikroorganizmów w 22°C. Mikroorganizmy pochodzą z różnych źródeł. Określenie ich liczby jest użyteczne do oceny jakości wody oraz skuteczności procesów uzdatniania czy też czystości całego systemu dystrybucji. W 22°C wzrastają zwykle mikroorganizmy środowiskowe, o niskiej patogenności względem człowieka. Źródłem zanieczyszczenia mogą być np. nieprawidłowe procesy uzdatniania, zanieczyszczenie lub uszkodzenie elementów dystrybuujących wodę. Przekroczenie parametru mikrobiologicznego takiego jak ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C nie stwarza istotnego zagrożenia dla zdrowia konsumentów. Niemniej jednak w ramach działań prewencyjnych Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny wydał komunikat w którym zalecał aby wodę przeznaczoną do spożycia i przygotowywania posiłków dla niemowląt i dzieci do lat 2 oraz osób ze znacznie obniżoną odpornością (np. transplantacja, chemioterapia, chorych na AIDS) gotować przez minimum 2 minuty, a następnie bez gwałtownego schładzania pozostawić do ostudzenia.

Prowadzenie nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez Państwową Inspekcję Sanitarną jest jedną z najistotniejszych kwestii. Ma na celu zapewnienie mieszkańcom wody o jak najlepszej jakości, ale przede wszystkim poprzez badania laboratoryjne daje odpowiedź jaki ma ona skład fizykochemiczny i mikrobiologiczny, a także daje możliwość wychwycenia sytuacji, w których dochodzi do pogorszenia jej jakości. Odstępstwa od dopuszczalnych wartości w krótkim czasie nie klasyfikują wody jako niezdatnej do picia.

Do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Łomży w 2023 r. nie wpłynęły zgłoszenia dotyczące reakcji niepożądanych związanych ze spożyciem wody.

Po analizie jakości wody oraz ryzyka zdrowotnego dla konsumentów związanego ze spożyciem wody, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży nie stwierdza istotnych zagrożeń dla zdrowia mieszkańców powiatu łomżyńskiego korzystających z wody dostarczanej przez ww. zarządców.

**PAŃSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY
w Łomży**

dr n. med. Przemysław Gosk

/dokument podpisany elektronicznie/